

ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ*

Τα τελευταία δύο χρόνια τα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων των ελληνικών τραπεζών υποχώρησαν σημαντικά. Σαν αποτέλεσμα της μείωσης αυτής τα επιτόκια των ελληνικών τραπεζών έχουν συγκλίνει πλήρως προς τα επιτόκια των τραπεζών της Ευρωζώνης. Η σύγκλιση αυτή έχει επιτευχθεί παρά το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμα λόγοι για τους οποίους τα ελληνικά επιτόκια θα έπρεπε να είναι υψηλότερα των ευρωπαϊκών ιδιαίτερα όσον αφορά τα επιτόκια δανεισμού προς τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές.

Οι λόγοι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

- Το μικρότερο μέγεθος των χρηματοδοτούμενων οικονομικών μονάδων (επιχειρήσεων και ιδιωτών) στην Ελλάδα, συγκριτικά με την Ευρωζώνη, το οποίο κατά μέσο όρο επηρεάζει αρνητικά την πιστοληπτική ικανότητα των δανειοληπτών.
- Οι αδυναμίες των μηχανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοδοτούμενων καταναλωτών και επιχειρήσεων οι οποίοι λειτουργούν αποτελεσματικότερα στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.
- Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο το οποίο σε περιπτώσεις καθυστερούμενων οφειλών δεν διασφαλίζει πάντοτε πλήρως τις ελληνικές τράπεζες στις δικαστικές διεκδικήσεις τους και στην έγκυρη είσπραξη των απαιτήσεών τους σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στην υπόλοιπη Ευρώπη.
- Οι ποσοτικοί περιορισμοί που ακόμα επιβάλλ-

ονται από την Τράπεζα της Ελλάδος στα καταναλωτικά δάνεια οι οποίοι στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες δεν υφίστανται.

1. Εισαγωγή

Με την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωζώνη από 1ης Ιανουαρίου 2001, και την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος, η νομισματική πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα είναι αυτή που ασκείται από το Ευρωσύστημα, το οποίο αποφασίζει το ενιαίο βασικό επιτόκιο παρέμβασης⁽¹⁾. Το βασικό επιτόκιο παρέμβασης της Τράπεζας της Ελλάδος έπρεπε να συγκλίνει προς το ενιαίο αυτό επιτόκιο μέχρι το τέλος του 2000. Έτσι, από τον Ιανουάριο του 2000 μέχρι το Δεκέμβριο του 2000 το βασικό παρεμβατικό επιτόκιο της Τράπεζας της Ελλάδος για πράξεις παρέμβασης διάρκειας 14 ημερών μειώθηκε κατά 6 εκατοστιαίες μονάδες, από 10,75% στο 4,75%. Τα επιτόκια στη διατραπεζική αγορά ακολούθησαν τα παρεμβατικά επιτόκια. Έτσι, το επιτόκιο Athibor 3 μηνών μειώθηκε από περίπου 9% τον Ιανουάριο του 2000 στο 4,9% στο τέλος Δεκεμβρίου του 2000 συγκλίνοντας πλήρως με το επίπεδο του Euribor 3 μηνών το οποίο έκτοτε αποτελεί το επιτόκιο “αναφοράς” στην αγορά χρήματος⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ως Ευρωζώνη νοείται το σύνολο των 12 κρατών (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία, Φινλανδία) τα οποία έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως το κοινό τους νόμισμα. Το Ευρωσύστημα αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωζώνης.

⁽²⁾ Το Euribor είναι το επιτόκιο με το οποίο μια τράπεζα υψηλής φερεγγυότητας (prime bank) είναι διατεθειμένη να δανείσει κεφάλαια σε ευρώ σε άλλη τράπεζα υψηλής φερεγγυότητας.

* Η μελέτη αυτή συντάχθηκε από ειδική Ομάδα Εργασίας του Επιστημονικού Συμβουλίου της ΕΕΤ, με τη συμμετοχή των κ.κ. Δ. ΝΙΚΟΛΙΤΣΑ, Σύμβουλο Διεύθυνσης Εμπορικής Τράπεζας, Π. ΜΥΛΩΝΑ, Διευθυντή Εθνικής Τράπεζας, Δ. ΜΑΡΟΥΔΗ, Υποδιευθυντή Alpha Bank και Δ. ΠΟΛΙΤΗ, Διευθυντή EFG Eurobank Ergasias.

Ως αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων και λόγω του ισχυρού ανταγωνισμού στην ελληνική τραπεζική αγορά τα επιτόκια καταθέσεων, ταμειευτηρίου και προθεσμίας, στην Ελλάδα έχουν συγκλίνει πλήρως προς αυτά της Ευρωζώνης. Στο **Γράφημα 1** φαίνεται καθαρά η αποκλιμάκωση, ιδιαίτερα μέσα στο 2000, στα επιτόκια των καταθέσεων ταμειευτηρίου στην Ελλάδα.

2. Επιτόκια χορηγήσεων: τα ελληνικά επιτόκια έχουν συγκλίνει με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά

2.1 Η συγκυρία οδήγησε σε μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων τα οποία όμως επιβαρύνονται ακόμα με την εισφορά του νόμου 128

Τα επιτόκια χορηγήσεων, όπως και τα επιτόκια καταθέσεων, μειώθηκαν σημαντικά μέσα στο 2000 και στο 2001. Στις περισσότερες κατηγορίες χορηγήσεων τα επιτόκια υποχώρησαν περισσότερο από τα επιτόκια καταθέσεων μειώνοντας το περιθώριο μεταξύ των δύο. Στη μεταβολή αυτή των επιτοκίων χορηγήσεων συνέβαλαν το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, η αύξηση του ανταγωνισμού στον τραπεζικό κλάδο και η αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα στην οποία αυτός έχει οδηγήσει, τάσεις οι οποίες παρατηρούνται και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ανταγωνισμός παρατηρείται τόσο μεταξύ των ελληνικών τραπεζών, όσο και ανάμεσα σε ελληνικές και αλλοδαπές τράπεζες που λειτουργούν στη χώρα μας. Ενδεικτικό της αύξησης του ανταγωνισμού στον τραπεζικό κλάδο είναι ότι τα επιτόκια των ελληνικών τραπεζών έχουν συγκλίνει μεταξύ τους στις περισσότερες κατηγορίες καταθέσεων και χορηγήσεων.

Στο σημείο αυτό, και πριν εξεταστούν οι επί μέρους κατηγορίες χορηγήσεων, πρέπει να αναφέρουμε απ' ενός ότι οι συγκρίσεις μεταξύ κρατών πρέπει να γίνονται με επιφύλαξη, σημείο το οποίο αναπτύσσεται περισσότερο στο Πλαίσιο 1 που ακολουθεί, και απ' ετέρου ότι οι επιπτώσεις

από θεσμικούς παράγοντες, οι οποίοι μπορούν να εξηγήσουν μέρος της διαφοράς μεταξύ των επιτοκίων, πρέπει να απομονώνονται. Ένας θεσμικός παράγοντας ο οποίος αυξάνει το κόστος των κεφαλαίων για τους δανειολήπτες στην Ελλάδα είναι η εισφορά που επιβάλλουν οι τράπεζες επί των υπολοίπων των δανείων ή των πιστώσεων που χορηγούν. Ο φόρος αυτός, γνωστός ως εισφορά του νόμου 128, επιβάλλεται με νόμο που ισχύει από το 1975, και κατά κανόνα μετακυλιέται στους δανειολήπτες αυξάνοντας τα επιτόκια χορηγήσεων. Την περίοδο 1997-2000 η εισφορά του νόμου 128 ήταν, κατά μέσο όρο, 1,2% επί του συνολικού ποσού της χορήγησης. Από 1ης Απριλίου 2000 η εισφορά αυτή μειώθηκε σε 0,6% για όλα τα δάνεια πλην των στεγαστικών. Για τα στεγαστικά δάνεια η εισφορά από 1ης Απριλίου 1999 είναι 0,12%⁽³⁾.

2.2 Επιτόκια χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις: το μικρότερο μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων μπορεί να εξηγήσει τα οριακά υψηλότερα επιτόκια

Στις αρχές του 2000 η διαφορά ανάμεσα στα επιτόκια των ελληνικών και των ευρωπαϊκών τραπεζών για βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις προς τις επιχειρήσεις ήταν περίπου 7 εκατοστιαίες μονάδες. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τον Ιανουάριο του 2000 οι ελληνικές τράπεζες δάνειζαν με επιτόκιο 12,95% ενώ οι τράπεζες της Ευρωζώνης δάνειζαν με επιτόκιο 5,91%. Τον Οκτώβριο του 2001 η απόκλιση αυτή μειώθηκε σε κάτω από 1 εκατοστιαία μονάδα όπως φαίνεται στο **Γράφημα 2** όπου παρουσιάζεται η πορεία των επιτοκίων για βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις προς τις επιχειρήσεις των ευρωπαϊκών και των ελληνικών τραπεζών μετά την αφαίρεση της εισφοράς του νόμου 128 από τα ελληνικά επιτόκια. [Αναμένεται ότι τα στοιχεία του Ιανουαρίου 2002 θα δείξουν ότι η διαφορά αυτή έχει αντιστραφεί με τα

⁽³⁾ Νόμος 128/1975, άρθρο 3, ΦΕΚ Α' 178 και νόμος 2703/1999, άρθρο 18, ΦΕΚ Α' 72.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1

Οι συγκρίσεις των επιτοκίων μεταξύ κρατών δεν είναι πάντα αξιόπιστες

Οι συγκρίσεις των επιτοκίων μεταξύ κρατών πρέπει να γίνονται με επιφύλαξη εφόσον τα επιτόκια αποτελούν τιμές για προϊόντα τα οποία δεν είναι απολύτως συγκρίσιμα. Οι πηγές των στοιχείων που χρησιμοποιούνται εδώ είναι η Τράπεζα της Ελλάδος, για τα ελληνικά επιτόκια, και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), για τα επιτόκια της Ευρωζώνης. Οσον αφορά τα ελληνικά επιτόκια αυτά αποτελούν σταθμικούς μέσους όρους των επιτοκίων, για νέο δανεισμό και καταθέσεις, ενός αριθμού εμπορικών τραπεζών με σταθμίσεις που αντιστοιχούν στο υπόλοιπο των καταθέσεων και χορηγήσεων το Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους. Οι ορισμοί των προϊόντων στα οποία αναφέρονται είναι όσο το δυνατόν πλησιέστεροι σε αυτούς που χρησιμοποιεί η ΕΚΤ. Οσον αφορά τα επιτόκια στην Ευρωζώνη αυτά έχουν υπολογιστεί από την ΕΚΤ ως σταθμισμένοι μέσοι των εθνικών επιτοκίων που παρέχονται από τις κεντρικές τράπεζες των επιμέρους κρατών-μελών με συντελεστές στάθμισης που προέρχονται από τις λογιστικές καταστάσεις των Νομισματικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων των επιμέρους χωρών. Τα εθνικά επιτόκια που χρησιμοποιούνται δεν είναι εναρμονισμένα ούτε ως προς την κάλυψή τους (νέες εργασίες/υπόλοιπα καταθέσεων χορηγήσεων) ούτε προς τη φύση των δεδομένων (ονομαστικά ή ισχύοντα) ή τον τρόπο κατάρτισής τους. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εφιστά την προσοχή των αναλυτών στη χρήση των στοιχείων αυτών τα οποία αναφέρει "...πρέπει να χρησιμοποιούνται με επιφύλαξη και μόνο για στατιστικούς σκοπούς, κυρίως για να αναλύεται όχι τόσο το επίπεδό τους όσο η διαχρονική τους εξέλιξη" (Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο της ΕΚΤ, Υποσημείωση στον Πίνακα 3.4, Επιτόκια Εμπορικών Τραπεζών). Με στόχο τη βελτίωση των χρησιμοποιούμενων από την ΕΚΤ πληροφοριών στη χάραξη της νομισματικής πολιτικής η ΕΚΤ εξέδωσε στο τέλος του 2001 κανονισμό (ΕΚΤ/2001/18) σύμφωνα με τον οποίο τα στοιχεία που θα συλλέγονται εφεξής από τις κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να είναι και περισσότερο λεπτομερή και πιο τυποποιημένα.

επιτόκια στην Ελλάδα να είναι χαμηλότερα από αυτά στην Ευρωζώνη.]

Η εναπομένουσα διαφορά μεταξύ των επιτοκίων χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη μπορεί να εξηγηθεί και από το μικρότερο μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων. Ο λόγος για την αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους μιας επιχείρησης και του επιτοκίου χορηγήσεων είναι ότι για την τράπεζα το κόστος δανεισμού είναι υψηλότερο όσο μικρότερη είναι η επιχείρηση εφόσον το κόστος αξιολόγησης της δανειοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης ως ποσοστό του δανείου είναι αντιστρόφως ανάλογο του μεγέθους της επιχείρησης⁽⁴⁾. Επιπλέον, η πιθανότητα καθυστέρησης στην αποπληρωμή των δανείων και η πιθανότητα πτώχευσης των επιχειρήσεων είναι αντιστρόφως ανάλογες με το μέγεθος μιας επιχείρησης⁽⁵⁾.

Η μέση ελληνική επιχείρηση είναι αρκετά μι-

κρότερη από τη μέση επιχείρηση στην Ευρωζώνη. Ενδεικτικά είναι τα στοιχεία για το ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων οι οποίοι εργάζονται σε επιχειρήσεις με πάνω από 250 άτομα. Στην Ελλάδα οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα με πάνω από 250 άτομα απασχολούν μόλις το 13,5% του συνόλου των απασχολούμενων ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωζώνη είναι πάνω από 34%⁽⁶⁾.

Την αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους των επιχειρήσεων και του περιθωρίου μεταξύ επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων ενισχύουν και τα διαστρωματικά στοιχεία από 10 χώρες της

⁽⁴⁾ Nickell, S. (1978). The investment decisions of firms. Cambridge: NISBET.

⁽⁵⁾ Copeland, T.E. and Weston, J.F (1992) Financial Theory and Corporate Policy Mass: Addison-Wesley.

⁽⁶⁾ Η πηγή των στοιχείων αυτών είναι η 5η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Enterprises in Europe, data 1994-95 στη σειρά εκδόσεων Panorama of the European Union.

Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο **Γράφημα 3** παρουσιάζουμε στον οριζόντιο άξονα το ποσοστό της συνολικής απασχόλησης σε κάθε χώρα σε επιχειρήσεις με πάνω από 250 άτομα και στον κάθετο άξονα την απόκλιση ανάμεσα στο επιτόκιο βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων της κάθε χώρας από το μέσο όρο των επιτοκίων αυτών για τις χώρες που παρουσιάζονται στο διάγραμμα⁽⁷⁾. Κάθε σημείο της ευθείας αποτυπώνει τη μέση απόκλιση που αναμένεται να έχει το επιτόκιο χορηγήσεων από το μέσο επιτόκιο για διαφορετικά μεγέθη επιχειρήσεων. Για την Ελλάδα ο συνδυασμός “απόκλιση από το μέσο επιτόκιο” και “μέγεθος των επιχειρήσεων” βρίσκεται επάνω από την ευθεία γραμμή κατά περίπου δύο δέκατα της εκατοστιαίας μονάδας (0,2). Η δικαιολογητική βάση της επιβολής του πρόσθετου αυτού κόστους οφείλεται και στο ισχύον νομικό πλαίσιο το οποίο, όπως αναφέρεται στην ενότητα 2.4.2, δεν διασφαλίζει πλήρως τις τράπεζες από μη αποπληρωμή των δανείων. Άλλος παράγοντας που μπορεί να συμβάλει στο επιπλέον αυτό κόστος είναι ότι αρχές διαφάνειας και εταιρικής διακυβέρνησης κοινά αποδεκτές δεν έχουν ακόμα υιοθετηθεί από τις ελληνικές επιχειρήσεις αυξάνοντας το κόστος αξιολόγησης των επιχειρήσεων, κάθε μεγέθους, από τις τράπεζες.

2.3 Στεγαστικά δάνεια: ο ανταγωνισμός μεταξύ τραπεζών έχει οδηγήσει σε χαμηλότερα επιτόκια στην Ελλάδα από ό,τι στην Ευρωζώνη

Μολονότι η στεγαστική πίστη στην Ελλάδα άρχισε να αναπτύσσεται σχετικά αργότερα από ό,τι στην Ευρωζώνη, οι ελληνικές τράπεζες δανείζουν σήμερα με επιτόκιο χαμηλότερο από εκείνο με το οποίο δανείζουν οι τράπεζες στην Ευρωζώνη. Στις αρχές του 2000 οι ελληνικές τράπεζες δάνειζαν με επιτόκια που ήταν υψηλότερα, μετά την αφαίρεση της εισφοράς του νόμου 128, εκείνων των ευρωπαϊκών τραπεζών κατά περίπου 180 μονάδες βάσης όπως φαίνεται στο **Γράφημα 4**, που

παρουσιάζει τα επιτόκια για στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου με διάρκεια άνω των 5 ετών στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη. Τον Οκτώβριο του 2001 όμως οι ελληνικές τράπεζες δανείζουν με επιτόκιο το οποίο είναι χαμηλότερο από εκείνο των τραπεζών της Ευρωζώνης κατά πάνω από 20 μονάδες βάσης⁽⁸⁾. Ο βασικός λόγος για τον οποίο οι ελληνικές τράπεζες δανείζουν με χαμηλότερα επιτόκια από ό,τι οι τράπεζες στην Ευρωζώνη είναι ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για την κατάκτηση μεριδίου σε μια αγορά η οποία έχει αρχίσει να αναπτύσσεται πρόσφατα. Στη στεγαστική πίστη οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα αυτή, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, δεδομένου ότι τα στεγαστικά δάνεια καλύπτονται με σοβαρή εμπράγματη εξασφάλιση. Μάλιστα, το ύψος του δανείου ανέρχεται συνήθως μόνο στο 70% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου και επομένως, κατά κανόνα, σε ακόμα χαμηλότερο ποσοστό της πραγματικής εμπορικής αξίας του ακινήτου. Στις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης ο λόγος δανείου προς αξία του ακινήτου είναι πολύ ψηλότερος.

2.4 Καταναλωτικά δάνεια: τα επιτόκια των ελληνικών τραπεζών έχουν μειωθεί στα επίπεδα εκείνων της Ευρωζώνης

2.4.1 Τα στοιχεία

Συγκρίνοντας στη συνέχεια τα επιτόκια επί των καταναλωτικών δανείων μεταξύ χωρών επισημαίνουμε ότι οι συγκρίσεις αυτές είναι ιδιαίτερα επισφαλείς δεδομένου ότι η κατηγορία των καταναλωτικών δανείων περιλαμβάνει ιδιαίτερα ανομοιογενή προϊόντα. Συγκρίνουμε εδώ, στο **Γράφημα 5**, τα επιτόκια επί των προσωπικών δανείων

⁽⁷⁾ Η πηγή των στοιχείων αυτών είναι η 5η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Enterprises in Europe, data 1994-95 στη σειρά εκδόσεων Panorama of the European Union.

⁽⁸⁾ 20 μονάδες βάσης αποτελούν 2 δέκατα της μονάδας.

χωρίς δικαιολογητικά στην Ελλάδα με το αντίστοιχο μέγεθος το οποίο δημοσιεύει η ΕΚΤ για την Ευρωζώνη.

Τα προσωπικά δάνεια περιλαμβάνουν και τα ανοιχτά δάνεια τα οποία είναι ακριβότερα από τα προσωπικά δάνεια, κατά περίπου 250 μονάδες βάσης, λόγω της μεγαλύτερης διάρκειάς τους και της ευκολίας με την οποία χορηγούνται. Τα προσωπικά δάνεια στην Ελλάδα αποτελούνται από ένα μεγαλύτερο ποσοστό ανοιχτών δανείων από ό,τι στις άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Ως αποτέλεσμα τα προσωπικά δάνεια στην Ελλάδα δεν είναι απολύτως συγκρίσιμα με τα προσωπικά δάνεια των άλλων χωρών της Ευρωζώνης. Όταν γίνει η προσαρμογή ώστε να αποκλειστούν τα ανοιχτά δάνεια, η οποία διαφορά μεταξύ των επιτοκίων στα καταναλωτικά δάνεια στην Ελλάδα με εκείνα στην Ευρωζώνη, η οποία παρουσιάζεται διαχρονικά στο **Γράφημα 5**, θα είναι σημαντικά χαμηλότερη ή και αρνητική.

2.4.2 Οι δικαιολογητικές βάσεις των αποκλίσεων

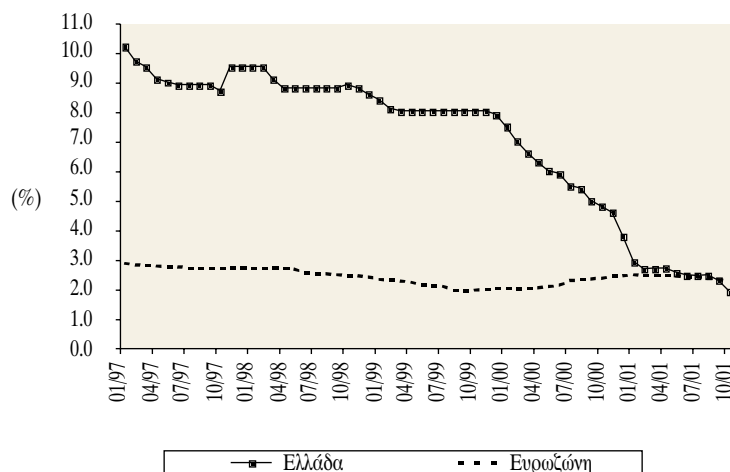
Εκτός από την προαναφερθείσα μεθοδολογική παρατήρηση οι εξής δύο λόγοι μπορούν να δικαιολογήσουν την επιβολή από τις ελληνικές τράπεζες υψηλότερων επιτοκίων επί των καταναλωτικών δανείων:

(α) Το ισχύον νομικό πλαίσιο το οποίο δεν προστατεύει από τη μη αποπληρωμή των δανείων τις ελληνικές τράπεζες στον ίδιο βαθμό που προστατεύονται οι τράπεζες στην Ευρωζώνη. Η διαδικασία για την είσπραξη από τις τράπεζες των οφειλών προς αυτές είναι χρονοβόρος και διαρκεί κατά μέσο όρο 5 έτη. Επιπλέον, το τραπεζικό απόρρητο μειώνει τις πιθανότητες για την αποπληρωμή της οφειλής.

(β) Οι ποσοτικοί περιορισμοί στα καταναλωτικά δάνεια τους οποίους συνεχίζει να επιβάλλει η Τράπεζα της Ελλάδος ανάλογοι των οποίων δεν επιβάλλονται στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης. Έτσι η Τράπεζα της Ελλάδος δεν επιτρέπει στις εμπορικές τράπεζες να χορηγήσουν καταναλωτικά

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

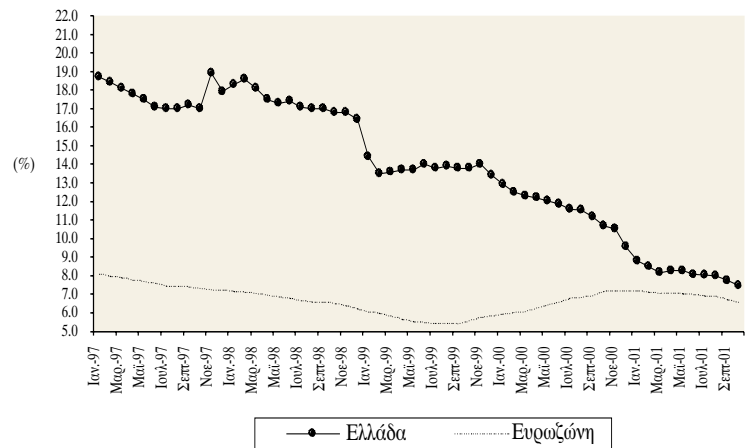
Επιτόκια καταθέσεων ταμειυτηρίου στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη Ιανουάριος 1997 - Οκτώβριος 2001

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος και Μηνιαίο Δελτίο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

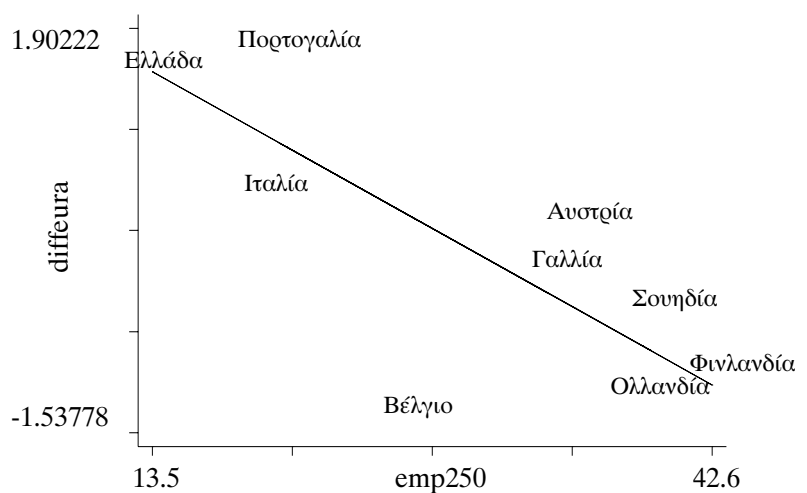
ΓΡΑΦΗΜΑ 2

**Επιτόκια βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις
Ιανουάριος 1997 - Οκτώβριος 2001**

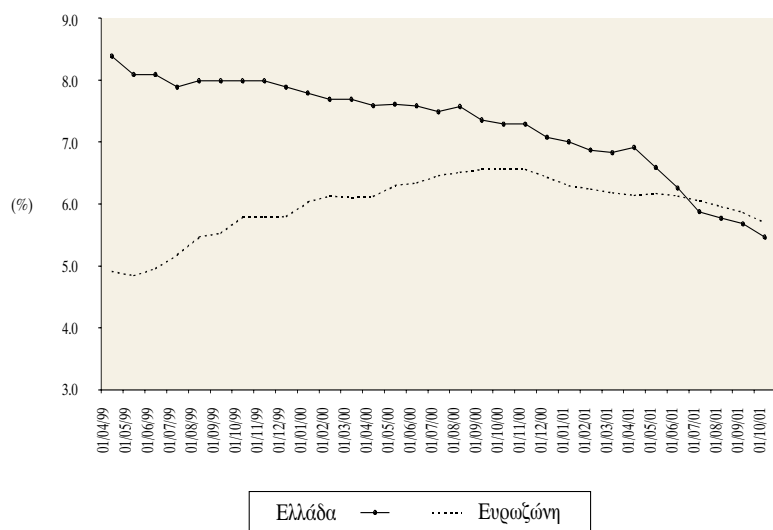
Πηγή: Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος και Μηνιαίο Δελτίο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

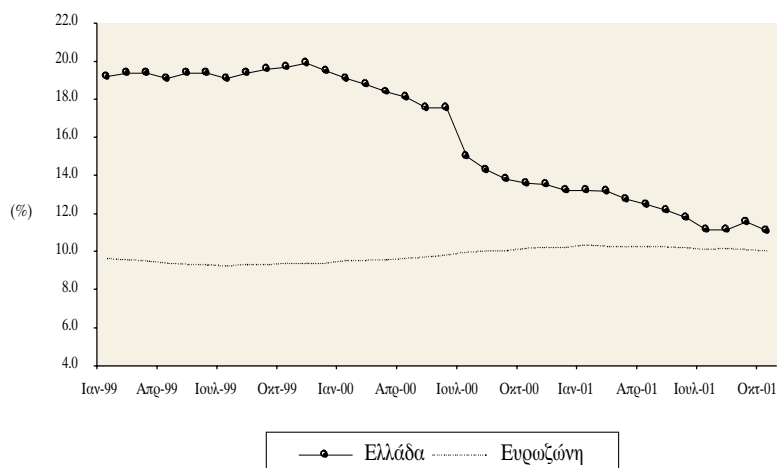
Επιτόκια στεγαστικών δανείων σταθερού επιτοκίου διάρκειας μεγαλύτερης των 5 ετών

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος και Μηνιαίο Δελτίο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Επιτόκια καταναλωτικών δανείων στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη Ιανουάριος 1999-Οκτώβριος 2001

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος και Μηνιαίο Δελτίο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

δάνεια πάνω από 25.000 ευρώ ενώ για δάνεια άνω των 3.000 ευρώ και μέχρι τα 25.000 ευρώ οι εμπορικές τράπεζες πρέπει να απαιτούν δικαιολογητικά. Οι περιορισμοί αυτοί επιβαρύνουν τις τράπεζες μέσω του κόστους συλλογής των δικαιολογητικών και της διαδικασίας για την έγκριση ή μη των δανείων, κόστος το οποίο σε κάποιο βαθμό, μετακυλίεται στους τελικούς καταναλωτές.

(γ) Οι αδυναμίες του συστήματος διασταύρωσης πληροφοριών για τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητες των δανειοληπτών, όπως συμβαίνει και στις άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Το σύστημα αυτό, το οποίο στην Ελλάδα διαχειρίζεται η εταιρεία Τειρεσίας ΑΕ, θα μειώσει τους κινδύνους που ενέχει για τις τράπεζες ο δανεισμός για καταναλωτικούς σκοπούς.

3. Συμπεράσματα

Από τα στοιχεία τα οποία παρουσιάστηκαν προκύπτει ότι τα ελληνικά και τα ευρωπαϊκά τραπεζικά επιτόκια έχουν πια συγκλίνει. Τα στοιχεία αφορούν την περίοδο μέχρι και τον Οκτώβριο του 2001 εφόσον μεταγενέστερα στοιχεία δεν έχουν ακόμα δημοσιευτεί. Από τις πληροφορίες όμως οι οποίες υπάρχουν δεν αναμένεται να έχει μεταβληθεί έκτοτε σημαντικά η εικόνα η οποία περιγράφεται πιο πάνω.

Η σύγκλιση οφείλεται στη σημαντική βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών και στην είσοδο της χώρας μας στην Ευρωζώνη, στην ορθολογικότερη οργάνωση του τραπεζικού κλάδου και στην ένταση του διατραπεζικού ανταγωνισμού.

Η απόκλιση μεταξύ των διαφόρων επιτοκίων χορηγήσεων και αντίστοιχων επιτοκίων αναφοράς στην αγορά χρήματος, τα οποία για τις τράπεζες αντιπροσωπεύουν το κόστος ευκαιρίας των χορηγήσεων αυτών, αντανακλούν ουσιαστικά την αποτίμηση εκ μέρους των τραπεζών των κινδύνων που αναλαμβάνουν. Συνεπώς, η διαφορά αυτή μπορεί να μειωθεί περαιτέρω μόνο αν μειωθεί ο κίνδυνος

τον οποίο αναλαμβάνουν οι τράπεζες μέσω των χορηγήσεών τους ή αν βελτιωθεί ο τρόπος μέτρησης του κινδύνου αυτού.

Την ανάγκη για ορθή αποτίμηση των κινδύνων που αναλαμβάνουν οι τράπεζες και την ανάγκη να συμβαδίζουν οι μειώσεις στα επιτόκια με πραγματική άμβλυνση των πιστοληπτικών κινδύνων που αναλαμβάνουν οι τράπεζες τονίζει και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε μελέτη της η οποία δημοσιεύτηκε στο τέλος του 2000 και η οποία εκπονήθηκε με αφορμή τη μείωση του περιθωρίου μεταξύ των επιτοκίων χορηγήσεων και αντίστοιχων επιτοκίων στην αγορά χρήματος στις χώρες της Ευρωζώνης μετά το 1997 ως το μέσο περίπου του 2000.

Οι ελληνικές τράπεζες μπορούν να αποτιμήσουν με μεγαλύτερη ακρίβεια τους κινδύνους που ενέχουν οι χορηγήσεις που κάνουν χρησιμοποιώντας πιο αξιόπιστες τεχνικές παρακολούθησης και διαχείρισης των κινδύνων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών τους βοηθούμενες και από τις εφαρμογές της εταιρείας ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ για τη διασταύρωση πληροφοριών.

Είναι επίσης υποχρέωση της πολιτείας να αναβαθμίσει το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται οι τράπεζες και οι επιχειρήσεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα επιτακτικό τώρα δεδομένης της αύξησης του δανεισμού των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών σε επίπεδα τα οποία ενδέχεται να επηρεάσουν την ικανότητα αποπληρωμής των δανείων. Εκτός από την επιτάχυνση των δικαστικών διαδικασιών και την ευελιξία στην εφαρμογή του τραπεζικού απορρήτου, μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας λειτουργίας των επιχειρήσεων όπως η υιοθέτηση διεθνών λογιστικών προτύπων και κοινώς αποδεκτών αρχών εταιρικής διακυβέρνησης θα συμβάλουν σε αυτή την κατεύθυνση.

